

Flom i Øyer: Ditt, mitt og vårt ansvar?

Her følger litt informasjon om ansvarsforhold, hva kommunen har gjort, og hva den enkelte grunneier selv kan og bør gjøre for å forebygge skade. Videre litt informasjon om erstatningsordninger.

RISIKO FOR FLOM

I Øyer kommune renner det flere små og store elver. De store elvene, som Lågen, Moxa og Nordre Brynsåa er sterkt utsatt for flom. Men også mindre åer og bekker har vist seg å kunne gjøre stor skade ved flom. Når ekstremvær setter inn med store nedbørsmengder kombinert med snøsmelting i fjellet, ser vi at også lokale bekker går langt over sine bredder og gjør stor skade på enkelte eiendommer og infrastruktur. Det så vi sist ved flommen 18. mai i år.

Øyer kommune jobber nå med kartlegging av flomskader etter flommen 18. mai.

I etterkant av tidligere flommer kom det mange henvendelse til kommunen. Oppgavene med skjemaer og innrapportering av skader kan føles stort og uoversiktlig, og det er ikke alltid like lett å vite hvem som har ansvar for hva når et vassdrag går over sine bredder. I den forbindelse ser Øyer kommune det som viktig å gi informasjon til kommunens innbyggere.

HVA ER KOMMUNENS ANSVAR?

Kommunen har ansvar for kommunale veger, bruer og rør under vegene.

På kommunal eiendom forøvrig har kommunen samme ansvar som private grunneiere.

Det kan være et spørsmål om kommunen har et ansvar når det oppstår flom som rammer større områder og/ eller flere av kommunens innbyggere slik at det offentlige samfunnsansvar blir fremtredende. Her blir det vurdering i hvert enkelt tilfelle om på hvilket tidspunkt kommunes ansvar trer inn.

Kommunen har ansvar for tilsyn og vedlikehold av flomsikringsanlegg der NVE har gitt støtte.

Under flommen 18. mai har det oppstått skader på flomforebyggende tiltak som NVE har utført. Kommunen har hatt befaring og møte med NVE etter flommen og vil følge opp dette.

HVA ER GRUNNEIERS ANSVAR?

I utgangspunktet er den enkelte grunneier og eier av bygninger og infrastruktur selv ansvarlig for å sikre seg selv og sin eiendom mot naturskade. I dette ligger det også å gjøre tiltak for å hindre skade nedstrøms ved neste flom, for eksempel å rydde bort løse steiner, kvister og brask etc.

Hva kan grunneier selv gjøre?

- Hold bekkekantene fri for hageavfall og annet avfall.
- Rydd bekkeløpet for kvist og brask.
- Ikke fjern naturlig vegetasjon fra skråning mot bekken.
- Enkeltrær som står slik at de kan bli tatt ved en neste flom bør fjernes.
- Ikke bygg eller sett opp installasjoner i bekkekanten.
- Ikke fyll jord, stein eller annen masse i bekkeløp eller i skråning mot bekken.
- Tenk deg nøye om dersom det du plasserer i nærheten av bekken, kan bli tatt av vannmassene dersom det blir flom, og dermed lage problemer nedstrøms.
- Ikke iverksett egne flomsikringstiltak uten tillatelse fra kommunen.
- Meld fra til kommunen dersom du vet om steder som kan utgjøre fare for oppdemming eller utgraving.
- Søk informasjon dersom det er noe du lurer på.

Hageavfall kan leveres på Øyer Gjenvinningsstasjon og Tretten renseanlegg.

Når skade oppstår

Grunneier plikter selv å prøve å avverge eller begrense omfanget av skaden. Det kan bety at du for eksempel må tette igjen åpninger eller flytte gjenstander. Blir ikke dette gjort, kan forsikringsselskapets eller naturskadefondets ansvar reduseres eller falle helt bort. Hvis du av spesielle årsaker ikke fikk sikret eiendelene dine, for eksempel fordi tiden ble for knapp eller fordi du ikke hadde transportmuligheter, kan det være en fordel å få noen til å bevitne dette.

Ideelt sett bør du ikke begynne oppryddings- og utbedringsarbeid før du har fått klarsignal fra forsikringsselskap der dette er aktuelt. Men ved store skadehendelser kan det bli ventetid. Starter du oppryddingsarbeidet før du har fått tilbakemelding fra forsikringsselskapet, bør du dokumentere skaden gjennom foto/film - og gi din egen beskrivelse av skadeomfanget, for at du best mulig skal kunne dokumentere skaden, og hvordan den eventuelt utviklet seg.

ERSTATNINGSORDNINGER

Hvis noe du eier blir påført skade etter en naturulykke, kan du i utgangspunktet kreve erstatning to steder, enten fra ditt forsikringsselskap, eller fra Statens naturskadefond.

Forsikring

Etter loven er alt som er forsikret mot brannskade også forsikret mot naturskade.

Naturskadeerstatning

For skader på eiendom eller gjenstander som ikke kan dekkes ved en alminnelig forsikringsordning, kan det søkes om erstatning for fra Statens naturskadefond.

Meldingen må sendes innen tre måneder etter skadetidspunktet.

Ny lov om naturskadeerstatning ble gjort gjeldende fra 1. Januar 2017. Inntil da hadde lensmannen ansvaret for å ta i mot alle søknader om naturskadeerstatning. Etter årsskiftet skal skadelidte selv søke via et elektronisk søknadsskjema på nett, direkte til Landbruksdirektoratet. Dette direktoratet har hele ansvaret for saksbehandling og fastsetting av naturskadeerstatning, og skal sørge for at de som rammes av naturulykker får god informasjon om sine rettigheter. Endringen er ment å skulle gi raskere behandling av sakene, enhetlig behandling av saker fra hele landet og gi den skadelidte et større eierskap til hele søknadsprosessen.

Den nye ordningen medfører:

- Digital søknad i nytt elektronisk system
- Søker dokumenterer selv skaden med bilder, kart og kostnader ved gjenoppretting
- Enklere og raskere saksbehandling og utbetaling av erstatning

Du kan lese mer om den statlige naturskadeordningen på www.naturskadeordningen.no

Der finner du også søknadsskjema.

Hva dekkes av naturskadeordningen?

Under følger en oversikt over hva som kan dekkes av naturskadeordningen. (Kilde: Naturskader (utgitt av Norsk Naturskadepool og Statens naturskadeordning))

Den fullstendige beskrivelsen av hvilke skader som kan erstattes finnes i Naturskadelovens andre kapittel, pgf. 3-6.

Statens naturskadeordning dekker skader som ikke kan forsikres gjennom en vanlig forsikring.

- Skader som direkte skyldes naturulykken kan dekkes. Indirekte skader, for eksempel skader/tap som måtte oppstå fordi en naturulykke ødelegger strømtilførselen eller tap som følge stans i driften, dekkes ikke under ordningen.
- Skader på arealer som for eksempel jordbruksareal, tilførselsveier som ligger utenfor boligtomt. Fastsatt grense for boligtomt dekket av forsikring er 5 dekar.
- Andre byggverk utenfor boligtomt som ikke kan forsikres, som for eksempel bruer, gjerder, kai / brygge i stein eller betong, molo
- Skader på skog som skyldes flom eller skred. Dersom skogen ikke er økonomisk drivverdig, avgjør skogsmyndighetene om opprydding av skogen er nødvendig
- Skader på frukttrær

Skade på offentlig grunn /eiendom dekkes ikke etter naturskadeloven.

Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE)

NVE kan gi bistand til utredning, planlegging og gjennomføring av sikringstiltak for å redusere risikoen for eksisterende bebyggelse som er utsatt for flom- og skredfare. NVE kan også gi bistand til miljøtiltak i vassdrag der det er utført tiltak som har forringet miljøkvalitetene i vassdraget.

Det er i utgangspunktet kommunene som kan søke NVE om bistand.

Dersom grunneiere eller andre ønsker bistand må søknad sendes via kommunen, og kommunen må uttale seg til søknaden før den oversendes NVE.

Sikringstiltak er fysiske tiltak som enten skal beskytte bebyggelse mot skredmasser og flomvann, hindre erosjon eller redusere sannsynligheten for at skred utløses. Dersom kostnadene ved sikring vil være urimelig høye i forhold til verdien av bebyggelse som sikres, kan det i særlige tilfeller gis tilskudd til rivning og flytting av fareutsatt boligbebyggelse.

Bistand kan enten gis i form av et økonomisk tilskudd der kommunen selv tar på seg oppgavene med utredning, planlegging og gjennomføring, eller som bistand der NVE tar på seg dette arbeidet på vegne av kommunen. NVE kan dekke inntil 80 % av kostnadene ved et tiltak. Kommunen er ansvarlig for å dekke de resterende 20 %, distriktsandelen.

Dersom kommunen ønsker at grunneierne eller andre skal dekke distriktsandelen helt eller delvis, er det kommunen som må ordne dette i form av frivillige avtaler eller pålegg. Naturskadeloven § 24 gir kommunene hjemmel til å kreve utgifter til sikringstiltak refundert av de som eier eller fester eiendom innenfor det området sikringstiltaket beskytter.

NVE prioriterer bistand etter risiko, dvs. faregrad og konsekvenser for skade på eksisterende bebyggelse og fare for liv og helse, og der investering i sikring vil gi størst samfunnsøkonomisk nytte i forhold til kostnadene ved tiltaket. Søknader om bistand til kartlegging av flom- og skredfare vil bli vurdert opp mot prioriterte områder i planene for statlig flomsone- og skredfarekartlegging i regi av NVE.

KOMMUNENS OG LANDBRUKSKONTORETS KONTAKTPERSON

I Øyer kommune er Stian Skyttermoen tlf. (tlf. 950 48 403) og på landbrukskontoret Geir Halvor Vedum (977 05 693) kontaktpersoner for spørsmål om flomskader.

E-postadresser:

stian.skyttermoen@oyer.kommune.no

Geir.Halvor.Vedum@gausdal.kommune.no

Rådmannen